

ROZWÓD/SEPARACJA RODZICÓW, A OPIEKA NAD DZIECKIEM

ROZWÓD CZY SEPARACJA...

zawsze są zderzeniem z nową rzeczywistością dla rodziców, którzy nie tylko zmieniają swoje życie ale i dla dzieci, które są postawione przed pewnymi faktami i zmianami w ich życiu. Prawo nie rozwiąże wszystkich problemów, a szczególnie tych wymagających usunięcia napięć emocjonalnych, ale wychodzi naprzeciw rozwiązaniu części problemów faktycznych wynikających z podziału opieki, alimentów, kosztów utrzymania czy spędzaniem ze sobą czasu. Warto jednak przed podjęciem jakichkolwiek decyzji zapoznać się z tym, jakie mamy prawa a jakie obowiązki jako rodzice.

W apTECZCE przeczytasz:

Czym jest rozwód a czym separacja i czy ma wpływ na opiekę nad dziećmi?

Władza rodzicielska, miejsce pobytu a codzienna piecza.

Kontakty z dzieckiem a władza rodzicielska.

Alimenty.

Rodzicielski plan wychowawczy.

CZYM JEST ROZWÓD A CZYM SEPARACJA I CZY MA WPŁYW NA OPIEKĘ NAD DZIEĆMI?

Co do praktycznych kwestii, rozwód niewiele różni się od separacji. Podstawową różnicą jest to, iż po orzeczeniu separacji małżonkowie nadal pozostają w związku małżeńskim, tyle że w separacji czyli rozłączeniu, a po rozwodzie następuje definitywne rozwiązanie związku małżeńskiego. Jest to związane z podstawami orzeczenia rozwodu i separacji, tzn., aby strony mogły uzyskać orzeczenie rozwodu, rozpad związku małżeńskiego musi być zupełny i co najważniejsze trwałe, czyli rozłączenie małżonków jest tak znaczne, iż nie ma prognoz na to, by coś w tej kwestii się zmieniło.

Natomiast, przy separacji, nie ma przymusu wykazania trwałości rozpadu małżeństwa, a strony na zgodny wniosek mogą wrócić do wspólnego pożycia. Już na tym etapie dopuszczają taką możliwość, że rozstanie nie jest stanem permanentnym. Zdarza się jednak, że mimo trwałości rozpadu, małżonkowie decydują się nie na rozwód, ale na orzeczenie separacji, ze względu na poglądy religijne czy życiowe.

Głównym wyznacznikiem różnicy jest zatem to, że **podczas separacji strony nie mogą zawierać nowego związku małżeńskiego, natomiast po rozwodzie już tak.** Warto też podejmując decyzję mieć na uwadze, że w przypadku separacji, jeżeli wymagają tego względy słuszności, małżonkowie obowiązani są do dalszej wzajemnej pomocy, natomiast po rozwodzie takiego obowiązku nie ma. Jest to zupełnie odrębna zależność od ewentualnie zasądzanych alimentów. Otrzymując rozwód możemy w ciągu 3 miesięcy od uprawomocnienia się rozwodu powrócić do wcześniejszego nazwiska, co w przypadku separacji jest niemożliwe.

Bardzo istotne jest to, że ...

nie zawsze otrzymanie rozwodu czy separacji jest proste lub możliwe. Sąd odmówi ustanowienia takowych, jeśli występują tzw. negatywne przesłanki, a jedną z nich i najbardziej ważną a wręcz podstawową jest okoliczność, czy na skutek orzeczenia mogłoby ucierpieć dobro wspólnych małoletnich dzieci małżonków. Sąd bada, czy dobro dzieci będzie chronione bardziej mimo braku formalnego orzeczenia rozwodu, czy też lepiej dla nich będzie kiedy małżeństwo rodziców ustanie formalnie. Dlatego tak bardzo ważne jest, aby w pierwszej kolejności ustalić kwestie dotyczące dzieci i zabezpieczyć ich dobro i interesy.

Sąd orzekając o ustaniu małżeństwa czy o separacji, ma obowiązek wyrzeczenia, co do kwestii władzy rodzicielskiej nad małoletnimi dziećmi, kwestii ponoszenia kosztów utrzymania dzieci zwanych alimentami oraz o sposobie kontaktowania się i spotykania, sprawowania nad nimi opieki. Najlepiej, gdyby rodzice zgodnie doszli do ustaleń w tym zakresie, co bardzo uprawdopodobnia, że mimo rozvodu dobro dzieci nie będzie naruszone. Można to zrobić na mediacji lub pozasądowych negocjacjach skutkujących sporządzeniem planu wychowawczo-opiekuńczego. Jeśli jednak jest to niemożliwe, Sąd zadecyduje o opiece nad dziećmi na podstawie zeznań świadków, dokumentów ze szkół oraz badań małoletnich wraz z rodzicami przez biegłych specjalistów z Okręgowych Zespołów Specjalistów Sądowych (OZSS) lub opinii biegłych psychologów. Strony zaś będą musiały się dostosować do decyzji Sądu.

WŁADZA RODZICIELSKA, MIEJSCE POBYTU, A CODZIENNA PIECZA

Zgodnie z art. 95 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego władza rodzicielska obejmuje w szczególności obowiązek i prawo rodziców do wykonywania pieczy nad osobą i majątkiem dziecka oraz do wychowania dziecka z poszanowaniem jego godności i praw. Rodzice wychowują dziecko pozostające pod ich władzą rodzicielską i kierują nim. Obowiązani są troszczyć się o fizyczny i duchowy rozwój dziecka i przygotować je należycie do pracy dla dobra społeczeństwa. Władza rodzicielska nie jest jednak nieograniczona, bowiem rodzice przed powzięciem decyzji w ważniejszych sprawach dotyczących osoby lub majątku dziecka powinni je wysłuchać, jeżeli rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości dziecka na to pozwala oraz uwzględnić w miarę możliwości jego rozsądne życzenia.

W przypadkach kiedy decyzje rodziców przekraczałyby zwykły zarząd majątkiem dziecka, wymagana jest zgoda Sądu, co znacząco tę autonomię rodziców ogranicza, za nadrzędne uznając ochronę interesów dziecka. Dziecko pozostaje, aż do pełnoletności pod władzą rodzicielską. Zatem sąd orzeka o władzy rodzicielskiej tylko co do dzieci stron, które na dzień wydawania wyroku są niepełnoletnie. Jeśli w trakcie procesu dziecko uzyska pełnoletność, sąd nie będzie w wyroku odnosił się ani do władzy rodzicielskiej, ani do miejsca pobytu, ani alimentów, a dziecko musi samodzielnie wytoczyć sprawę o orzeczenie alimentów wobec rodzica, z którym nie mieszka.

Co do zasady władza rodzicielska przysługuje obojgu rodzicom, z tym, iż w przypadkach wskazanych w przepisach prawa władza ta jednego lub obojga rodziców może zostać zawieszona, ograniczona albo nawet rodzic może być jej pozbawiony. Na ogół - jeśli rodzice są w stanie porozumieć się w najważniejszych kwestiach dziecka jak jego zdrowie, edukacja, czy rozwój - władza rodzicielska pozostawiana jest obojgu. W przypadkach, kiedy to porozumienie jest trudne, sąd opiekuńczy może ze względu na dobro dziecka określić sposób jej wykonywania i utrzymywania kontaktów z dzieckiem.

W przypadku braku porozumienia między rodzicami (np. kiedy rodzice nie są w stanie zdecydować wspólnie do jakiej szkoły dziecko będzie uczęszczało) także rozstrzyga sąd opiekuńczy. Sąd co do zasady pozostawia władzę rodzicielską obojgu rodzicom, jeżeli przedstawią oni zgodne z dobrem dziecka **pisemne porozumienie o sposobie wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem**. Jeśli porozumienia brak, to sąd, uwzględniając prawo dziecka do wychowania przez oboje rodziców, rozstrzyga o sposobie wspólnego wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem. Sąd może powierzyć wykonywanie władzy rodzicielskiej jednemu z rodziców, ograniczając władzę rodzicielską drugiego do określonych obowiązków i uprawnień w stosunku do osoby dziecka wtedy, kiedy dobro dziecka za tym przemawia. Często ograniczenie takie sprowadza się do współdecydowania o edukacji czy wyjazdach zagranicznych. Nawet jednak rodzic, który ma ograniczoną władzę rodzicielską ma prawo dowiadywać się o edukację, czy zdrowie swojego dziecka, chyba, że wyrok sądowy jednoznacznie to wyklucza. Najszerszą ingerencją we władzę rodzicielską jest odebranie prawa do jakiegokolwiek decydowania poprzez pozbawienie rodzica władzy rodzicielskiej. Dzieje się tak wtedy, kiedy nie może ona być wykonywana z powodu trwałej przeszkody, albo jeżeli rodzic nadużywa władzy rodzicielskiej lub w sposób rażący zaniedbuje swe obowiązki względem dziecka. Pamiętajmy jednak, że władza zarówno ograniczona, jak i po jej pozbawieniu, może zostać przywrócona, szczególnie jeśli zmieniają się okoliczności, które za takim rygiorem przemawiały.

Wbrew utartym stereotypom ...

miejsce pobytu dziecka nie jest uzależnione od władzy rodzicielskiej. Rodzice żyją w rozdzielaniu, dlatego też dziecko musi mieć ustalone miejsce stanowiące jego centrum życia. Nawet, jeśli kontakty rodzica nie mieszkającego na co dzień z dzieckiem są ustalone bardzo szeroko (nawet naprzemiennie), to centrum życiowe winno być wskazane w celach np. meldunkowych czy związanych z rejonizacją szkoły. Co do zasady piecza codzienna jak i miejsce pobytu ustalone jest przy rodzicu, z którym dziecko mieszka i przebywa w większym zakresie.

KONTAKTY Z DZIECKIEM A WŁADZA RODZICIELSKA

Obecnie jednoznaczne już jest, że zakres kontaktów jest niezależny od władzy rodzicielskiej. Nawet rodzic pozbawiony władzy ma prawo i obowiązek kontaktu z dzieckiem, przy czym sposób kontaktów i ich zakres, powinny być uzależnione także od powodów pozbawienia władzy rodzicielskiej. Kontakty takie mogą odbywać się np. w obecności rodzica lub kuratora albo w miejscu wyznaczonym przez Sąd. Najlepsza sytuacja ma miejsce wtedy, kiedy rodzice ustalą zgodnie zakres i sposób kontaktów, jednak gdy to nie jest możliwe, o kontaktach orzeka Sąd.

Na zgodny wniosek stron Sąd może także zaniechać całkowicie orzekania o kontaktach rodziców z dziećmi - ma to miejsce wtedy, kiedy rodzice zgodnie ustalają między sobą te kontakty, nie utrudniają sobie spotkań i sprawowania opieki oraz wtedy, kiedy ze względu na wiek dziecka i stopień jego rozwoju orzeczenie o kontaktach byłoby iluzoryczne. Przykładowo trudno zmusić 17-latkę do kontaktów z rodzicem wbrew jego woli. Istotne jest zatem, by dziecko chciało na takie kontakty (orzeczone czy ustalone między rodzicami) pójść, spotkać się z rodzicem, by istniała dobra więź rodzica z dzieckiem.

Co istotne, a często się o tym zapomina, to fakt, że **zakres orzekanych kontaktów zależy nie tylko od woli rodziców, czy też ich możliwości, ale przede wszystkim dobra dziecka**. Zawsze jest to najważniejszy wyznacznik. Najczęściej spotykanym modelem jest stały pobyt dziecka u jednego z rodziców - rodzica wiodącego oraz ustalenie zakresu kontaktów z drugim rodzicem, poprzez wskazanie dni i godzin takich spotkań. Dobrze ustalone kontakty to takie, które obejmują jak najczęstsze kontakty weekendowo-tygodniowe, jak i regulują kwestie pobytów dziecka u rodzica niewiodącego w święta, ferie i wakacje. Kontakty powinny być uregulowane szczegółowo tak, aby nie pozostawiały wątpliwości jak je rozumieć. Pamiętać należy, że **kontakty uregulowane przez sąd to minimalne zabezpieczenie dla budowania i utrzymania więzi rodzic-dziecko**. Natomiast nic nie stoi na przeszkodzie, aby rodzice zgodnie zmienili terminy spotkań lub stosowali je w szerszym zakresie. Często uregulowaniu podlegają również kontakty za pośrednictwem telefonu czy komunikatorów internetowych. Tutaj istotnym jest, by wybrać taki sposób, który jest możliwy dla obu stron i w godzinach, kiedy rodzic może podjąć kontakt, a drugi rodzic wiodący udostępnić dziecku narzędzie komunikacji (dopóki nie ma ono swojego sprzętu telefonicznego), jak również w takim czasie, by dziecko fizycznie i mentalnie było chętne do spotkań, a więc nie w godzinach przeznaczonych w stałym rytmie dnia na spanie, kąpiele, czy zajęcia dodatkowe. Mijmy zawsze na uwadze, że dokument jakim jest wyrok może zawierać wiele zapisów, ale istotne jest to, żeby wykonanie obowiązków i praw było możliwe i by uwzględniało rozsądne życzenia naszych dzieci, bo znacznie zwiększa to prawdopodobieństwo, że kontakty będą zgodne i będą się odbywać efektywnie, nie generując konieczności wystąpienia do sądu o zagrożenie karą za niestosowanie się do ustalonych orzeczeniem kontaktów.

Jednym ze sposobów sprawowania opieki nad dzieckiem ...

w Polsce (nadal jeszcze mało popularnym) - jest tzw. **opieka/pieczna naprzemienna**. Oznacza ona, że dziecko przebywa okresowo i naprzemiennie u obojga rodziców. Nie oznacza jednak, że zawsze będzie to po równo 50/50, ale sąd może wskazać też, że więcej czasu dziecko powinno spędzać u jednego z rodziców, np. w relacji 60/40. Uregulowanie pieczy naprzemiennej jest problematyczne po pierwsze dlatego, że wymaga pełnej zgody i współpracy między rodzicami, co w sytuacji rozstania - niekiedy nieprzyjemnego i pełnego wzajemnych pretensji - jest trudne, a po drugie powoduje dla dziecka obciążenie związane z częstymi zmianami miejsca pobytu. Najlepszym rozwiązaniem jest sytuacja, kiedy dziecko mieszka w jednym miejscu, a to rodzice cyklicznie się wprowadzają, jednak w obecnych realiach rynkowych rzadko zdarza się, by rodziców było stać na utrzymanie 3 miejsc zamieszkania (swoich odrębnych i dziecka).

W sytuacji, kiedy to dziecko zmienia dom np. co 2 tygodnie jest dodatkowo obciążone koniecznością pamiętania o zabraniu swoich rzeczy, odzieży, książek, ulubionych zabawek itp. Nie wszystko można mieć w dwóch egzemplarzach. Co istotne piecza naprzemienna nie może generować konieczności zmiany placówek edukacyjnych. Opieka naprzemienna jest świetnym sposobem budowania i utrzymania równych więzi z dzieckiem. Niestety, obecnie z powodu panujących mitów na jej temat, często pobudki żądania ustalenia opieki naprzemiennej nie są związane z dobrem dziecka, ale kwestiami finansowymi. Panuje błędne przekonanie, iż opieka naprzemienna powoduje automatyczny brak orzeczenia o alimentach. Podkreślamy - TO MIT.

ALIMENTY

Na obojgu rodzicach ciąży **obowiązek partycypowania w kosztach utrzymania dziecka**. Tak też sądy orzekają na ogół w wyrokach. Obowiązek ten może być jednak realizowany dwojako - poprzez codzienne utrzymanie i sprawowanie pieczy, jak też poprzez wypłatę określonych sum pieniężnych. Oznacza to, że nie zawsze oboje rodziców mają świadczyć w takim samym stopniu gotówkowo.

Jeśli bowiem dziecko mieszka z jednym z rodziców na stałe, i ten rodzic sprawuje w większym zakresie pieczę codzienną wypełniając obowiązki nie tylko finansowe, ale i codziennego wsparcia i wychowania, to drugi rodzic będzie zobowiązany do ponoszenia większego kosztu finansowego.

Przykładowo: Jaś mieszka na stałe z mamą, która sprawuje nad nim pieczę, odprowadza go do szkoły, gotuje, sprząta, opiekuje się w chorobie, odrabia z nim lekcje i jeździ na zajęcia dodatkowe. Tata Jasia zabiera go na 2 weekendy w miesiącu. Koszt utrzymania Jasia to 2000 zł miesięcznie. Nie oznacza to, że tata ma pokrywać koszty gotówkowo w 50% tj. 1000 zł. Wysokość alimentów zależała będzie od potrzeb Jasia, możliwości zarobkowych i majątkowych jego taty, a także zakresu sprawowanej opieki przez każde z rodziców. Może zdarzyć się tak, że w tej sytuacji przy równej stopie życiowej rodziców, tata będzie opłacał np. 1500 zł w związku tym, że osobistą pieczę sprawuje mama. Oczywiście jest to uproszczenie, ale ukazuje pewien mechanizm.

Zakres obowiązku alimentacyjnego wyznaczają dwie zmienne - **uzasadnione potrzeby dziecka oraz możliwości majątkowe i zarobkowe zobowiązanego (rodzica)**. Rodzaj i rozmiar uzasadnionych potrzeb jest uzależniony od cech dziecka (tego czy choruje przewlekłe, czy wymaga specjalnego żywienia i leczenia, rehabilitacji, częstych wizyt u specjalistów, a może jest szczególnie uzdolnione i wymaga pokrywania kosztów zajęć dodatkowych, instrumentów), jak i od uwarunkowań społecznych i gospodarczych, w których dziecko żyje. Rodzice, w zależności od swoich możliwości, są obowiązani zapewnić dziecku środki do zaspokojenia zarówno jego potrzeb fizycznych (wyżywienia, mieszkania, odzieży, higieny osobistej, leczenia w razie choroby), jak i kulturalnych, a także środki na wykształcenie według zdolności, dostarczania rozrywek i wypoczynku.

Sąd ocenia ...

które z potrzeb i w jakiej wysokości są uzasadnione. Zawsze jednak każde dziecko musi mieć zapewnione podstawowe warunki egzystencji, w postaci wyżywienia zapewniającego jego prawidłowy rozwój fizyczny, stosowną do wieku odzież, leki, edukację. Pokrywanie nadmiarowych potrzeb dziecka zależy od jego uzdolnień i stopy życiowej rodziców. Dzieci mają bowiem prawo do równej stopy życiowej z rodzicami, także gdy żyją oddzielnie z rodzicem. Oznacza to, że rodzice powinni zapewnić dziecku warunki materialne odpowiadające tym, w jakich sami żyją bez zbytków. W drugą stronę rodzice muszą podzielić się z dzieckiem nawet najmniejszymi dochodami. Natomiast przez możliwości zarobkowe i majątkowe rozumieć należy nie tylko zarobki i dochody, które rodzic rzeczywiście uzyskuje, ale tak naprawdę te, które może i powinien uzyskiwać przy dołożeniu należytej staranności i przestrzeganiu zasad prawidłowej gospodarki oraz stosownie do swoich sił umysłowych i fizycznych. Nie ma zatem wyłącznego znaczenia, jaką umowę o pracę ma rodzic i jakie dochody uzyskuje według rozliczeń z organami skarbowymi, ale to jakie dochody mógłby osiągać wedle swoich umiejętności oraz w warunkach rynkowych.

RODZICIELSKI PLAN WYCHOWAWCZY

Rodzicielskim planem wychowawczym w praktyce nazywane jest pisemne porozumienie rodziców, co do sposobu wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywania kontaktów z dzieckiem po rozwodzie czy separacji. Na ogół obejmuje też kwestie alimentacji. W planie rodzice mogą ustalić między sobą wiele kwestii, co do których Sąd nie może się wypowiedzieć tj:

- gospodarowanie dokumentami dziecka, sposób i termin kontaktów rodziców ze sobą w celu zmiany terminów kontaktu, sposób uprzedzania się o chorobach dziecka, procedurę wyboru szkoły dla dziecka, kwestie wyjazdów zagranicznych, a nawet wychowania w danym światopoglądzie czy religii.

To tylko przykłady, jak szeroki może być zakres planu. Art. 58 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego wskazuje, że Sąd uwzględnia pisemne porozumienie małżonków o sposobie wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem po rozwodzie, jeżeli jest ono zgodne z dobrem dziecka. Przenosi do wyroku rozwodowego też te kwestie, które zgodnie z prawem może uwzględniać wyrok i które są egzekwowalne na drodze egzekucyjnej, natomiast pozostałe stanowią wewnętrzne ustalenia stron. Mają one jednak walor dowodowy w sytuacji wniosku o zmianę ustaleń wyroku rozwodowego w zakresie np. kontaktów w związku z niedotrzymywaniem planu przez jednego z rodziców. Plan nie jest obowiązkiem rodziców, ale jest ich prawem i sąd może powierzyć wykonywanie władzy rodzicielskiej obojgu rodzicom nawet wówczas, gdy nie przedstawią oni planu wychowawczego. Przy przygotowaniu planu mogą pomóc mediatorzy czy prawnicy.

Podsumowanie.

Przejęcie procesu rozwodowego/separacyjnego jest tym trudniejsze, im mniej porozumienia jest pomiędzy stronami, szczególnie kiedy rozstrzygane mają być też kwestie opieki nad dziećmi.

Znajomość i świadomość swoich praw, jak i obowiązków ułatwia dokonanie wyboru zgodnego z dobrem dziecka jak i rodziców.

O NIEODPŁATNEJ POMOCY PRAWNEJ ...

Potrzebujesz pomocy prawnika, doradcy mediatora? Jesteś w trudnej życiowej sytuacji, na przykład potrzebujesz pomocy w rozłożeniu długu na raty, w spłacie pożyczek „chwilówek”, masz kłopoty mieszkaniowe, grozi Ci eksmisja, masz problemy pracownicze, z egzekucją alimentów, odziedziczyłeś długi, nie wiesz do jakiego urzędu pójść w swojej sprawie, masz inne problemy związane ze sprawami życia codziennego? **Skorzystaj z nieodpłatnej pomocy prawnej, poradnictwa obywatelskiego lub mediacji. Darmową pomoc uzyskasz w ponad 1500 punktach w całym kraju.**

O tym, gdzie jest najbliższy punkt nieodpłatnej pomocy dowiesz się:

- w starostwie powiatowym
- w urzędzie miasta na prawach powiatu
- na stronie internetowej powiatu/miasta na prawach powiatu
- na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości: np.ms.gov.pl

Kto może skorzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego lub mediacji?

Każdy, kto znajduje się w sytuacji, w której nie może ponieść kosztów odpłatnej pomocy i złoży takie oświadczenie w punkcie, w którym świadczona jest nieodpłatna pomoc, nieodpłatne poradnictwo obywatelskie lub nieodpłatna mediacja.

Nieodpłatna pomoc przysługuje także osobie fizycznej prowadzącej jednoosobową działalność gospodarczą (osoba samozatrudniona), niezatrudniającej innych osób w ciągu ostatniego roku. Nieodpłatna pomoc dla samozatrudnionych przedsiębiorców ma charakter pomocy de minimis.

ZAKRES NIEODPŁATNEJ POMOCY

NIEODPŁATNA POMOC PRAWNA

- informacja o stanie prawnym lub obowiązkach i uprawnieniach
- wskazanie sposobów rozwiązania problemu prawnego
- sporządzenie projektu pisma (z wyłączeniem spraw w toczących się już postępowaniach), w tym o zwolnienie z kosztów sądowych lub o ustanowienie pełnomocnika
- poinformowanie o kosztach i ryzyku finansowym skierowania sprawy do sądu
- nieodpłatna mediacja
- informacja o możliwościach innej, darmowej pomocy

NIEODPŁATNE PORADNICTWO OBYWATELSKIE

- rozpoznanie problemu i udzielenie porady dostosowanej do indywidualnej sytuacji, zwłaszcza w sprawach zadłużenia, mieszkaniowych oraz zabezpieczenia społecznego
- poinformowanie o przysługujących uprawnieniach lub ciężących obowiązkach
- wsparcie w samodzielnym rozwiązywaniu problemu, np. poprzez sporządzenie planu wyjścia z trudnej sytuacji oraz udzielenie pomocy w jego realizacji
- skierowanie do odpowiednich instytucji lub placówek nieodpłatnej pomocy
- nieodpłatna mediacja

NIEODPŁATNA MEDIACJA

- poinformowanie o możliwościach i korzyściach polubownych metod rozwiązywania sporów
- przygotowanie projektu umowy o mediację lub wniosku o przeprowadzenie mediacji
- przygotowanie projektu wniosku o przeprowadzenie mediacji w sprawie karnej
- przeprowadzenie mediacji
- udzielenie pomocy w sporządzeniu do sądu wniosku o zatwierdzenie ugody zawartej przed mediatorem

Nieodpłatna mediacja nie obejmuje spraw, w których sąd lub inny organ wydały postanowienie o skierowaniu sprawy do mediacji lub postępowania mediacyjnego, a także gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie, że w relacji stron występuje przemoc.

Ponad połowa punktów nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w Polsce jest prowadzona przez organizacje pozarządowe, jako zadanie publiczne powierzane przez starostów lub prezydentów, w efekcie corocznych, otwartych konkursów ofert.

SURSUM CORDA oznacza „w górę serca!”.

W tym zawołaniu zawiera się cała nasza misja - **pomagać w trudnej sytuacji** i dawać nadzieję na to, że może być lepiej. Dla tych, którzy chcą się angażować i wspierać projekty dobroczynne - tworzymy warunki do skutecznego działania, w klimacie zaufania i czytelnych zasad.

Jedną z form naszej aktywności jest prowadzenie od 2016 r. sieci punktów **nieodpłatnej pomocy prawnej, poradnictwa obywatelskiego i mediacji** oraz edukacja prawna.

Stowarzyszenie Sursum Corda powstało w 2000 roku. z inicjatywy grupy przyjaciół i profesjonalistów, którzy wcześniej - przez 6 lat - angażowali się społecznie jako wolontariusze. Jako organizacja pozarządowa jesteśmy apolityczni, działamy na zasadzie „non profit”, czyli nie dla zysku.

Posiadamy status **organizacji pożytku publicznego**, co oznacza, że możesz przekazać nam 1,5% podatku, który codziennie inwestujemy w mądre pomaganie.

Będzie nam miło, jeśli dołączysz do naszej załogi!

wolontariat

wypżyczalnia
SPRZĘTU REHABILITACYJNEGO I MEDYCZNEGO

NIEODPŁATNA **pomoc prawna**
poradnictwo obywatelskie

OŚRODEK POMOCY **prst**
penitencjarnej

wypoczynek
na plus

centrum
mediacji

szkolenia

POMOC
ukrainie

rozlicz
swoją PIT
za darmo

pomoc ma MOC !

1,5% też!

KRS 00000 20382

KRS na SMS

wyślij SMS o treści KRS
na nr 4628, odeślemy Ci
za darmo nasz nr KRS !

Znajdziesz nas na:

www.sc.org.pl